

OPONENTSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

autorka BP: **Laura Pátková**
název BP: **Výchovné štýly v lesbických rodinách**
termín SZZ: 19. 5. 2021

oponent: Mgr. Jana Adámková datum posudku: 9. 5. 2021

Autorka se ve své bakalářské práci věnuje tématu rodičovství v lesbických rodinách. V praktické části práce mapuje danou problematiku skrze kvalitativní výzkum, kde analyzovala semistrukturované rozhovory s matkami, které v lesbické rodině vychovávají děti. Zaměřovala se hlavně na výchovné styly a také na to, zda a jak matky vnímají odlišnost své rodiny oproti majoritnímu pojetí rodiny a jestli toto nějak ve výchově dětí zohledňují.

Téma je v současné době aktuální, více se do povědomí společnosti dostává řešení práv partnerů a rodičů, kteří žijí v jiném uspořádání než je muž-žena. Bohužel stále panuje řada předsudků, hlavně týkající se schopnosti lidí s odlišnou citovou/sexuální orientací vychovávat děti.

V teoretické části práce autorka seznamuje čtenáře s definicí rodiny a s vývojem jejího pojetí a funkcí, zahrnuje i současné změny, jako je pokles stability manželství a nové formy uspořádání, v jakých lidé žijí. Zaměřuje se na odlišnosti a specifika homoparentálních rodin, hlavně pak ve třetí kapitole. V kapitole o výchově definuje výchovu rodinnou a popisuje různá pojetí popisu výchovných stylů. Ve třetí kapitole cituje řadu výzkumů zaměřených na vnímání homoparentálních rodin a také na vývoj dětí vychovávaných v homoparentálních rodinách. Autorka neopomíná ani výzkumy, jejichž výsledky naznačují, že děti vychované v tomto typu rodin mají větší náchylnost k problémům v chování. Zbývá si i právní problematikou rodičovství u osob žijících s člověkem stejného pohlaví. Pozornost věnuje dosavadním výzkumům, které se věnovaly rozdělní rolí v těchto rodinách a výchovným stylům.

Ve výzkumné části si autorka práce klade několik otázek, na které pak hledá odpovědi v analýzách semistrukturovaných rozhovorů. Hlavní otázkou bylo, jak lesbické matky uvažují o výchově svých dětí. Některé otázky pokládané respondentkám byly zaměřeny také na to,

zda a jak připravují své děti na možnou konfrontaci s homofobií, zda tematizují to, že rodin existuje vícero typů, a také jestli jsou do výchovy dětí zapojeni dárce (tedy biologičtí otcové dětí).

Podářilo se jí kontaktovat sedm rodin, kde dvě ženy ve společném vztahu vychovávají děti (ve věku 3 – 16 let). Z textu plyne, že s oslovenými ženami byl veden rozhovor ještě jinou výzkumníci ohledně dalšího tématu, bylo by dobré více podrobně zachytit, jak konkrétně spolupráce při rozhovoru probíhala a jaký mohla mít dopad přítomnost dvou badatelek. Z většiny rodin autorka hovořila pouze s jednou z partnerek, ve dvou případech pak s oběma. Není ovšem plně zřejmé, zda u rozhovoru byly přítomny obě najednou, nebo s nimi hovořila autorka práce zvlášť.

Z tematické analýzy vyplynulo pět hlavních témat, které autorka dále dělí na dílčí oblasti. Hlavními tématy byly: homoparentální rodičovství; výchova zažitá respondentkami; vlastní výchovný styl; postoj společnosti k homoparentálním rodinám a vnímání vlastní rodiny; reakce společnosti na konkrétní rodinu. Výsledky analýzy pak autorka srovnává a kotví v kontextu výsledků dosavadních výzkumů, se kterými jsou ve velké míře v souladu. Díky kvalitativnímu přístupu se podařilo zachytit hlubší vhled do problematiky zprostředkovaný zkušeností konkrétních lidí. Jako velmi zajímavé hodnotím téma rozdílu ve vnímání biologického a sociálního mateřství, mohlo by být přínosné tomuto dílčímu tématu věnovat více prostoru. Co se týká výchovných stylů, na které je práce zaměřena, autorka zasazuje vývoj výchovného stylu uplatňovaného respondentkami do kontextu výchovy, kterou samy zažily. Respondentky popisují, že užívají hlavně demokratický výchovný styl (kladný vztah k dítěti spolu se střední mírou řízení). U dvou dotazovaných autorka vysledovala rozpor ve výchovném stylu v rodičovském páru, ale i zde jsou matky schopny nacházet shodu. Matky ve výchově akcentují hodnoty štěstí dětí, tolerance, upřímnosti, sebevědomí a pokory. Co se týká dělení zodpovědnosti a rolí ve výchově, v párech dominuje egalitarismus, kdy je dělení rovnoměrné. Matky si uvědomují nutnost hovořit s dětmi o různých možnostech rodinného uspořádání, poskytovat jim jejich příklady, to jak většinového, tak i minoritních uspořádání.

S odbornou literaturou autorka pracuje korektně. Co však snižuje celkový dojem z práce, jsou nedostatečně provedené korektury. V práci se vyskytují překlapy, na str. 26 dole chybí obsah závorky (možná citace?), na str. 28 mělo být zřejmě plánovaná „homoparentální“ rodina (místo heteroparentální), dva odstavce jsou v práci uvedeny zřejmě omylem dvakrát (na str. 29 a 34 od „Rozpad homoparentálnej rodiny ...“ do „... počas storočí mnohými zmenami (Sokolová, 2004).“). V prepisech rozhovorů autorka užívá symbolu „ :D “, zřejmě pro

označení smíchu nebo odlehčeného tónu. Bylo by vhodnější toto spíše uvést slovy do závorky nebo kurzivou, případně do poznámky pod čarou alespoň vyložit, co symbolem míní.

Je patrné, že autorka výzkumu i celému textu věnovala úsilí. Pokud se bude danému tématu věnovat dále, mohlo by být zajímavé zaměřit se na některá dílčí témata, která vyplynula ze zde zpracovaných rozhovorů, více prohloubit v této práci zmapovanou problematiku.

Navrhuji zamyslet se nad užíváním pojmů. V práci autorka užívá pojem „homosexuální“, což je jistě korektní. Avšak v současné době někteří příslušníci LGBTQIA a odborníci setkávající se s lidmi, kteří se takto identifikují, se pokoušejí užívat jinou terminologii, protože pojmy jako „sexuální orientace“ nebo „homosexuální“ příliš odkazuje k sexualitě a pohlaví, nezohledňují citovou stránku vztahů a problematiku genderu. Mohla by se autorka zamyslet, jak jinak by bylo možné o těchto vztazích mluvit, jaký opis použít, aby zahrnul vztah širěji?

Práce splňuje nároky kladené na bakalářské práce a doporučuji ji k obhajobě.